JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. június 17. [1]

C-203/20. sz. ügy

AB és társai (Közkegyelem visszavonása)

(az Okresný súd Bratislava III [III. sz. pozsonyi járásbíróság, Szlovákia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Európai elfogatóparancs – 2002/584/IB kerethatározat – A *ne bis in idem* elve – Az eljárás közkegyelem alapján történő megszüntetése – A közkegyelem visszavonása”

I. Bevezetés

1. A kérdést előterjesztő bíróság európai elfogatóparancsot kíván kibocsátani egy szlovák állampolgárral szemben a 2002/584/IB kerethatározat [2] alapján. Az alapul szolgáló büntetőeljárást azonban először közkegyelem alapján megszüntették, és azt csak a közkegyelem visszavonását követően indították újra.

2. Most lényegében az a kérdés merül fel, hogy az európai elfogatóparancs kibocsátása ellentétes-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkében rögzített *ne bis in idem* elvével.

II. Jogi háttér

A. EJEE

3. Az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikke („Kétszeres eljárás alá vonás vagy büntetés tilalma”) a következőket írja elő:

„(1) Ha valakit egy állam büntető törvényének és büntető eljárási törvényének megfelelően egy bűncselekmény kapcsán már jogerősen felmentettek vagy elítéltek, e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyane bűncselekmény miatt nem folytathatnak büntető eljárást, és vele szemben abban büntetést nem szabhatnak ki.

[1] Eredeti nyelv: német.

[2] A 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal (HL 2009. L 81., 24. o.) módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.).

(2) Az előző bekezdés rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy az adott állam büntető törvényeinek és büntető eljárási törvényeinek megfelelően az eljárást újból megindítsák, ha új, vagy újólag feltárt tények, vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.

(3) A jelen Cikk rendelkezéseitől az Egyezmény 15. Cikkére hivatkozással nem lehet eltérni."

B. Az uniós jog

1. Az Európai Unió Alapjogi Chartája

4. A *ne bis in idem* elvét a Charta 50. cikke rögzíti:

„Senki sem vonható büntetőeljárás alá és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték."

5. A Charta 51. cikke a Charta alkalmazási körét szabályozza:

„(1) E Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevétele mellett – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását.

(2) Ez a Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat."

2. A 2002/584 kerethatározat

6. A 2002/584 kerethatározat 3. cikke tartalmazza az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának okait:

„A végrehajtó tagállam igazságügyi hatósága (a továbbiakban »végrehajtó igazságügyi hatóság«) az alábbi esetekben tagadja meg az európai elfogatóparancs végrehajtását:

1. ha az európai elfogatóparancs alapjául szolgáló bűncselekmény a végrehajtó tagállamban közkegyelem alá esik, és ennek az államnak saját büntetőjoga szerint joghatósága van a bűncselekmény üldözésére;

2. ha a végrehajtó igazságügyi hatóság rendelkezésére álló információkból az derül ki, hogy a keresett személyt valamely tagállam ugyanazon cselekményért már jogerősen elítélte, feltéve hogy elítélése esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélkező tagállam joga szerint az már nem hajtható végre;

3. […]"

7. A kerethatározat 8. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy bizonyos információknak szerepelniük kell az európai elfogatóparancsban:

„Az európai elfogatóparancs, a mellékletben szereplő formanyomtatványnak megfelelően az alábbi információkat tartalmazza:

[…]

c) annak tanúsítása, hogy az 1. és 2. cikk szerinti végrehajtható ítélet, elfogatóparancs vagy más, azonos joghatállyal bíró végrehajtható bírósági határozat áll rendelkezésre;

[…]”

3. A 2012/13 irányelv

8. A 2012/13/EU irányelv[3] jogalapja az EUMSZ 82. cikk (2) bekezdése. A (9) preambulumbekezdés ezzel kapcsolatban a következőket rögzíti:

„Az [EUMSZ 82. cikk (2) bekezdése] előírja a tagállamokban alkalmazandó minimumszabályok megállapítását, a határokon átterjedő dimenzióval rendelkező büntetőügyekben az ítéletek és bírósági határozatok kölcsönös elismerésének, valamint a rendőrségi és igazságügyi együttműködésnek az elősegítése érdekében. Az említett cikk hivatkozása szerint »a személyek jogai a büntetőeljárásban« azon területek egyike, ahol szabályozási minimumok állapíthatók meg.”

9. A 2012/13 irányelv 1. cikke meghatározza az irányelv tárgyát:

„Ez az irányelv a gyanúsítottaknak és a vádlottaknak a büntetőeljárás során az őket megillető jogokra és az ellenük szóló vádra vonatkozó tájékoztatáshoz való jogával kapcsolatos szabályokat állapítja meg. Ez az irányelv emellett az európai elfogatóparancs hatálya alá tartozó személyeknek a jogaikra vonatkozó tájékoztatáshoz való jogával kapcsolatos szabályokat is megállapít.”

10. A 2012/13 irányelv 2. cikke az irányelv hatályát szabályozza:

„(1) Ezt az irányelvet attól az időponttól kezdve kell alkalmazni, amikor valamely tagállam illetékes hatóságai az érintett személy tudomására hozzák azt, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják, az eljárás befejezéséig, ami annak a kérdésnek a végleges eldöntését jelenti, hogy a gyanúsított vagy a vádlott elkövetett-e a bűncselekményt, ideértve – adott esetben – a büntetés kiszabását és az esetleges jogorvoslatról való döntést is.

(2) Amennyiben valamely tagállam joga szerint a kisebb súlyú cselekményekre vonatkozó szankciókat a büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróságtól eltérő hatóság szabja ki, és az ilyen szankció kiszabásával szemben az ilyen bírósághoz jogorvoslati kérelemmel lehet fordulni, ezt az irányelvet csak az említett bíróság előtt az ilyen jogorvoslati kérelmet követően lefolytatott eljárásra kell alkalmazni.”

[3] A büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 142., 1. o.; helyesbítés: HL 2019. L 39., 28. o.).

III. A tényállás és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

11. Az alapügyben eljárás alá vont személyek (a továbbiakban: terheltek) a szlovák nemzetbiztonsági szolgálat tagjaiként 1995-ben több bűncselekményt, köztük valamely személy jogellenes külföldre vitelét, rablást és zsarolást követtek el. E cselekmények sértettje Szlovákia akkori elnökének fia volt.

12. 1998. március 3-án Szlovákia akkori miniszterelnöke az elnök képviseletében eljárva közkegyelmet gyakorolt e felrótt cselekmények tekintetében.

13. Mindazonáltal a Krajská prokuratúra Bratislava (pozsonyi regionális ügyészség, Szlovákia) 2000. november 27-én vádat emelt e felrótt cselekmények miatt az Okresný súd Bratislava III (III. sz. pozsonyi járásbíróság, Szlovákia) előtt.

14. 2001. június 29-i határozatával az Okresný súd Bratislava III (III. sz. pozsonyi járásbíróság) valamennyi terhelttel szemben megszüntette a büntetőeljárást azzal az indokkal, hogy a terheltek a 1998. március 3-án gyakorolt közkegyelem alá esnek. A fent említett határozatot 2002. június 5-én a Krajský súd Bratislava (pozsonyi regionális bíróság, Szlovákia) határozatával helybenhagyták, és az jogerőre emelkedett. A szlovák jogszabályok szerint végleges határozatról van szó, amely az ügy érdemében hozott határozatnak minősül, és felmentő ítéletnek megfelelő joghatásokkal jár.

15. 2017. április 5-i 570. sz. határozatával a Szlovák Köztársaság nemzeti tanácsa visszavonta az említett közkegyelmet. A Szlovák Köztársaság alkotmánybíróságának 2017. május 31-i ítélete megállapította, hogy a nemzeti tanács határozata összeegyeztethető a Szlovák Köztársaság alkotmányával. Ennélfogva a fent hivatkozott, a büntetőeljárás megszüntetéséről szóló jogerős bírósági határozatot is hatályon kívül kellett helyezni.

16. Jelenleg az Okresný súd Bratislava III (III. sz. pozsonyi járásbíróság) tanácselnöke azt mérlegeli, hogy európai elfogatóparancsot bocsát ki az egyik terheltre vonatkozóan. Ezen eljárásban a tanácselnök a következő kérdésekkel fordult a Bírósághoz:

1) Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkére figyelemmel ellentétes-e a *ne bis in idem* elvével egy [a 2002/584] kerethatározat értelmében vett európai elfogatóparancs kibocsátása, amennyiben a büntetőeljárást a felmentésről vagy az eljárás megszüntetéséről szóló bírósági határozattal jogerősen lezárták, ha e határozatokat a jogalkotó által az e határozatok jogerőre emelkedését követően visszavont közkegyelem alapján hozták, és a belső jogrend előírja, hogy az ilyen közkegyelem visszavonása a hatóságok határozatainak hatályon kívül helyezését vonja maga után, amennyiben e határozatokat közkegyelem vagy egyéni kegyelem alapján hozták és indokolták, valamint, hogy – külön bírósági határozat vagy bírósági eljárás nélkül – megszűnnek a büntetőeljárás így visszavont közkegyelmen alapuló jogi akadályai?

2) Összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való joggal, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkében biztosított, a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalmával, továbbá az Európai Unió működéséről szóló szerződés 82. cikkével valamely nemzeti törvény olyan rendelkezése, amely közvetlenül, nemzeti bíróság határozata nélkül hatályon kívül helyezi egy nemzeti bíróságnak a büntetőeljárás megszüntetéséről szóló olyan határozatát, amely a nemzeti jog alapján érdemi, felmentéshez vezető határozatnak minősül, és amelynek alapján a büntetőeljárás egy nemzeti törvénynek megfelelően gyakorolt közkegyelem nyomán véglegesen megszüntetésre került?

3) Összeegyeztethető-e az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikkének (3) bekezdése, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 82. cikke értelmében vett lojális együttműködés elvével, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való joggal, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkében biztosított, a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalmával a nemzeti jog olyan rendelkezése, amely a Národná rada Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság nemzeti tanácsa) által a Szlovák Köztársaság alkotmánya 86. cikkének i) pontja alapján hozott, közkegyelem vagy egyéni kegyelem visszavonásáról szóló határozat Ústavný súd (alkotmánybíróság, Szlovákia) általi felülvizsgálatát e határozat alkotmányosságának értékelésére korlátozza, az Európai Unió által elfogadott kötelező erejű jogi aktusok, különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája, az Európai Unió működéséről szóló szerződés, valamint az Európai Unióról szóló szerződés figyelembevétele nélkül?

17. A Bíróság elutasította a nemzeti bíróság arra irányuló kérelmét, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban bírálják el, mivel nem áll fenn kellő sürgősség.

18. AB és CD terheltek, a Szlovák Köztársaság, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett elő. Egy további terhelt, IJ az írásbeli szakasz lefolytatását követően tárgyalás tartását kérte. A Bíróság 2021. május 6-án tárgyalást tartott, és ennek során meghallgatta e felek mindegyikét, valamint a Krajská prokuratúra Bratislavát (pozsonyi regionális ügyészség).

IV. A jogkérdésről

19. Az Okresný súd Bratislava III (III. sz. pozsonyi járásbíróság) azt szeretné megtudni, hogy az alapeljárás körülményei között összeegyeztethető-e az uniós joggal a terheltek egyikére vonatkozó európai elfogatóparancs kibocsátása és a közkegyelem visszavonása. A bíróság aggályai különösen a *ne bis in idem* elvén alapulnak, mivel az eljárás már jogerősen befejeződött.

A. Az európai elfogatóparancsról

20. Az első kérdés annak tisztázására irányul, hogy az európai elfogatóparancs kibocsátása ellentétes-e a *ne bis in idem* elvével, miután a bíróság először a közkegyelem alapján jogerősen megszüntette a büntetőeljárást, ezt a közkegyelmet azonban később visszavonták, és következésképpen a büntetőeljárást újból megindították.

1. Az első kérdés elfogadhatóságáról

21. Bár a Bizottság és Szlovákia szerint a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel e kérdés tekintetében, mivel a Charta az alapeljárásban nem alkalmazható, ezt az álláspontot azonban el kell utasítani. A kérdések relevanciájával kapcsolatos kétségek sem megalapozottak.

a) A Bíróság hatásköréről

22. Igaz, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az uniós jog alkalmazási körébe nem tartozó jogi helyzet elbírálására. Önmagukban a Charta rendelkezései sem alapozhatják meg e hatáskört.[4] A Charta 51. cikkének (1) bekezdése szerint ugyanis az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat csak az uniós jog által szabályozott tényállásokra kell alkalmazni.[5]

23. Szlovákia kétségkívül helyesen hangsúlyozza, hogy a vitatott vádak a csatlakozását megelőző időszakra vonatkoznak, és már ezért nem állapítható meg az uniós jog alkalmazásával fennálló kapcsolat. A nemzeti közkegyelem visszavonására irányuló uniós szabályozás sem létezik. Ezenkívül a Bizottság helyesen fejti ki, hogy a nemzeti büntetőeljárást és a szóban forgó bűncselekményeket az uniós jog nem harmonizálta.

24. Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság európai elfogatóparancs kibocsátását mérlegeli. Az európai elfogatóparancs kibocsátása önmagában szükségszerűen az uniós jog végrehajtását jelentené. Az európai elfogatóparancs az uniós jog által előírt jogi aktus, amely bizonyos, az uniós jog által meghatározott jogkövetkezményeket vált ki, mint például a végrehajtás megtagadásának a 2002/584 kerethatározat 3–4a. cikkében előírt esetleges okainak korlátozását vagy a 17. cikkben előírt, a végrehajtásra vonatkozó határidőket.

25. Következésképpen a jelen eljárásban a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az Alapjogi Charta, és különösen az 50. cikkben rögzített *ne bis in idem* elvének az európai elfogatóparancs kibocsátása tekintetében történő értelmezésére vonatkozóan.

b) A kérdés relevanciájáról

26. Ezenkívül meg kell vizsgálni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésnek az alapügy eldöntése szempontjából fennálló relevanciáját. E tekintetben a Bizottság és a Szlovák Köztársaság lényegében abból indul ki, hogy a kérdést előterjesztő bíróság még nem bocsátotta ki az európai elfogatóparancsot, hanem jelenleg csak szándékában áll annak kibocsátása.

27. Mindazonáltal nem várható el észszerűen a nemzeti bíróságtól, hogy először egy – véleménye szerint adott esetben az uniós joggal ellentétes – európai elfogatóparancsot bocsásson ki annak érdekében, hogy ilyen módon lehetővé tegye az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését. Valójában éppen megfelel az előzetes döntéshozatali eljárás jellegének, hogy e határozat meghozatala *előtt* végérvényes és kötelező jellegű értelmezést kérnek a Bíróságtól. Végül ezen eljárás célja az uniós jog tagállami bíróságok általi helyes alkalmazásának biztosítása.

28. Kétségtelen, hogy Szlovákia ezenkívül az ügyészség indítványa alapján eljáró fellebbviteli bíróság azon értékelésére hivatkozik, amely szerint az európai elfogatóparancs kibocsátására vonatkozó kérdés hipotetikus, mivel a keresett személy nem tartózkodik Európában, és vele

[4] 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet (C-617/10, EU:C:2013:105, 22. pont); 2015. október 6-i Delvigne ítélet (C-650/13, EU:C:2015:648, 27. pont); 2021. január 14-i Okrazhna prokuratura – Haskovo und Apelativna prokuratura – Plovdiv ítélet (C-393/19, EU:C:2021:8, 32. pont).

[5] 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet (C-617/10, EU:C:2013:105, 19. pont); 2015. december 17-i WebMindLicenses ítélet (C-419/14, EU:C:2015:832, 66. pont); 2019. november 19-i A. K. és társai (A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége) ítélet (C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 78. pont).

szemben nemzetközi elfogatóparancsot bocsátottak ki.[6] Az EUMSZ 267. cikknek megfelelően azonban az előzetes döntéshozatal iránti kérelem helytállósága és szükségessége megítélésének felelőssége főszabály szerint – a Bíróság által végzett, szűk körű felülvizsgálat sérelme nélkül – kizárólag a kérdést előterjesztő bíróságot terheli.[7]

29. Ezenkívül a tárgyaláson AB előadta – anélkül, hogy ezt vitatták volna –, hogy az európai elfogatóparancs a terhelt harmadik országból való zavartalan kiadatásának biztosítása céljából is szükséges lehet, amennyiben a terheltet más tagállamokon keresztül szállítják a megkereső tagállamba.

30. Az első kérdés tehát releváns, és ennélfogva elfogadható.

2. Az első kérdésre adandó válasz

31. Tisztázni kell tehát, hogy kibocsátható-e európai elfogatóparancs azt követően, hogy a megkereső állam valamely bírósága először közkegyelem alapján jogerősen megszüntette a büntetőeljárást, ezt a közkegyelmet azonban később visszavonták, és ennek következtében a büntetőeljárást újból megindították.

32. A 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 1. pontja e kérdés szempontjából nem bír jelentőséggel. E rendelkezés szerint a végrehajtó tagállam igazságügyi hatósága megtagadja az európai elfogatóparancs végrehajtását, ha az európai elfogatóparancs alapjául szolgáló bűncselekmény a végrehajtó tagállamban közkegyelem alá esik. E szabályozás nem vonatkozik a megkereső államban gyakorolt közkegyelemre vagy annak visszavonására.[8]

33. Ezzel szemben a megkereső államban gyakorolt közkegyelem szerepet játszhat a 2002/584 kerethatározat 8. cikke (1) bekezdésének c) pontja tekintetében. E rendelkezés szerint az európai elfogatóparancs tartalmazza annak tanúsítását, hogy végrehajtható ítélet, elfogatóparancs vagy más, azonos joghatállyal bíró végrehajtható bírósági határozat áll rendelkezésre. Ha a cselekmény a megkereső államban érvényes közkegyelem alá esik, akkor ebben az államban nem létezhet ilyen végrehajtható bírósági határozat. Ez kizárná az európai elfogatóparancsot.[9] A közkegyelem visszavonása miatt azonban ez a feltételezés nem játszhat szerepet a jelen eljárásban.

34. Ténylegesen annak van tehát jelentősége, hogy az európai elfogatóparancs ellentétes-e a *ne bis in idem* elvével.

35. A 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 2. pontja értelmében a végrehajtó tagállam igazságügyi hatósága megtagadja az európai elfogatóparancs végrehajtását, ha a keresett személyt valamely tagállam ugyanazon cselekményéért már jogerősen elítélte. E rendelkezés azonban a 3. cikk 1. pontjához hasonlóan nem kötelezi a megkereső tagállamot.

6 A Krajský súd v Bratislave (pozsonyi regionális bíróság) 2020. február 11-i határozata (2Tos/116/2019, elérhető a következő internetes oldalon: http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a811-uznesenie-krajskeho-sudu-v-bratislave-vo-vecizavlecenia-michala-kovaca-mlasieho-do-cudziny).

7 2008. december 16-i Cartesio ítélet (C-210/06, EU:C:2008:723, 96. pont); 2014. február 27-i Pohotovosť ítélet (C-470/12, EU:C:2014:101, 31. pont).

8 Lásd: 2021. április 29-i X (Európai elfogatóparancs – *ne bis in idem*) ítélet (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, 95. pont).

9 2016. június 1-jei Bob-Dogi ítélet (C-241/15, EU:C:2016:385, 64. pont); 2021. január 13-i MM ítélet (C-414/20 PPU, EU:C:2021:4, 56. pont).

36. Mindazonáltal a megkereső tagállam az európai elfogatóparancs kibocsátása során kötve van a Charta 50. cikkéhez. E rendelkezés szerint senki sem vonható büntetőeljárás alá és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték. Az európai elfogatóparancs kibocsátása mindazonáltal büntetőeljárás alá vonást jelentene.

37. Tisztázni kell tehát, hogy a büntetőeljárás közkegyelem alapján történő megszüntetését a közkegyelem későbbi visszavonása ellenére jogerős elítélésnek vagy jogerős felmentésnek kell-e tekinteni.

38. A Bíróság a 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában és az SMVE 54. cikkében rögzített *ne bis in idem* elvével összefüggésben megállapította, hogy az ilyen jogerős határozatnak két feltételnek kell megfelelnie: *Először* is meg kell vizsgálni, hogy a szóban forgó határozat véglegesen megszüntette-e a büntetőjogi felelősségrevonhatóságot.[10] *Másodszor* pedig a határozatnak érdemi vizsgálaton kell alapulnia.[11] E feltételeket a Charta 50. cikke esetében is alkalmazni kell.[12]

a) A büntetőjogi felelősségrevonhatóság végleges megszűnéséről

39. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a terheltek ellen büntetőeljárás volt folyamatban, amelyet a hatáskörrel rendelkező bíróságok közkegyelem alapján jogerősen megszüntettek.[13]

40. Szlovákia azonban úgy véli, hogy ez a megszüntető határozat legalábbis a közkegyelem visszavonása óta nem eredményezi a büntetőjogi felelősségrevonhatóságnak az első feltétel értelmében vett megszűnését. Valójában a szlovák jog szerint a közkegyelem visszavonásának éppen az a célja, hogy ismét lehetővé tegye a büntetőjogi felelősségre vonást.

41. Mivel a büntetőjogi felelősségrevonhatóság megszűnésének értékelése során főszabály szerint a szóban forgó büntetőjogi határozatot elfogadó tagállam joga meghatározó,[14] első ránézésre úgy tűnik, hogy nincs lehetőség e következtetés kétségbe vonására.

42. Mindazonáltal a Bíróság elismerte, hogy a nemzeti jog által előírt rendkívüli jogorvoslatok nem vehetők figyelembe annak értékelése során, hogy a büntetőjogi felelősségrevonhatóság véglegesen megszűnt-e.[15]

[10] 2003. február 11-i Gözütok és Brügge ítélet (C-187/01 és C-385/01, EU:C:2003:87, 27. és 30. pont); 2008. december 22-i Turansky ítélet (C-491/07, EU:C:2008:768, 32. pont), 2014. június 5-i M ítélet (C-398/12, EU:C:2014:1057, 31., 32. és 36. pont); 2016. június 29-i Kossowski ítélet (C-486/14, EU:C:2016:483, 34. és 35. pont).

[11] 2005. március 10-i Miraglia ítélet (C-469/03, EU:C:2005:156, 30. pont); 2014. június 5-i M ítélet (C-398/12, EU:C:2014:1057, 28. pont); 2016. június 29-i Kossowski ítélet (C-486/14, EU:C:2016:483, 42. pont). Lásd továbbá: EJEB, 2019. július 8., Mihalache kontra Románia ítélet (54012/10. sz., CE:ECHR:2019:0708JUD005401210, 97. és 98. §).

[12] Lásd: 2014. június 5-i M ítélet (C-398/12, EU:C:2014:1057, 35. pont); 2016. június 29-i Kossowski ítélet (C-486/14, EU:C:2016:483, 31. pont).

[13] Lásd az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 3. pontját.

[14] 2014. június 5-i M ítélet (C-398/12, EU:C:2014:1057, 36. pont); 2016. június 29-i Kossowski ítélet (C-486/14, EU:C:2016:483, 35. pont).

[15] 2014. június 5-i M ítélet (C-398/12, EU:C:2014:1057, 39. és 40. pont).

43. E tekintetben a Bíróság arra a megfontolásra támaszkodott, hogy a Charta 50. cikkében foglalt jog megfelel az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikkében előírt jognak, és így a Charta 52. cikkének (3) bekezdése alapján az 50. cikk értelmezése nem sértheti az EJEE által biztosított védelmi szintet. [16]

44. Az EJEB megállapította, hogy az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikkében rögzített *ne bis in idem* elve értelmében vett büntetőjogi felelősségrevonhatóság véglegesen megszűnt, ha valamennyi rendes jogorvoslati lehetőséget kimerítették. [17] Ezt már a hetedik kiegészítő jegyzőkönyv indokolásának *(explanatory report)* 22. és 29. pontjában rögzítették, és ez végső soron a jogerős határozatnak a büntetőítéletek nemzetközi érvényességéről szóló európai egyezmény értelmében vett fogalmához fűzött magyarázó megjegyzéseken alapul. [18]

45. A Charta 50. cikkében rögzített *ne bis in idem* elvének ezen értelmezése összhangban áll azzal a funkciójával, hogy a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belül garantálja a jogbiztonságot. [19] Ebből következik, hogy az uniós jog alkalmazási körében a tagállamok nem jogosultak a büntetőjogi felelősségrevonhatóság végleges megszűnéséről korlátlanul rendelkezni és ilyen módon a jogerősen elítélt vagy felmentett személyeket újból büntetőeljárás alá vonni. Valójában a büntetőjogi felelősségrevonhatóság végleges megszűnésének vizsgálata során a tagállamoknak figyelembe kell venniük, hogy kimerítették-e a saját jogrendjükben előírt rendes jogorvoslatokat. Ha nem ez a helyzet, akkor a *ne bis in idem* elve jogerős elítélés hiányában nem alkalmazható.

46. Mindazonáltal a közkegyelem visszavonása, amely egyúttal hatályon kívül helyezi a közkegyelem végrehajtásaképpen a büntetőeljárásokat jogerősen megszüntető igazságügyi hatósági határozatokat, rendes jogorvoslat útján általában nem érhető el.

47. A rendelkezésre álló információk alapján az alapügyre vonatkozó szlovák jog esetében is ez a helyzet. A szóban forgó közkegyelmet egy különös jogalkotási eljárás keretében vonták vissza, majd ezt követően az alkotmánybíróság felülvizsgálta ezt az aktust. [20] Ez nem minősül rendes jogorvoslatnak.

48. Következésképpen ilyen esetben az eljárás közkegyelem alapján történő jogerős megszüntetése a büntetőjogi felelősségrevonhatóság végleges megszűnését eredményezte. Ennélfogva a Charta 50. cikke értelmében vett jogerős határozatra vonatkozó első feltétel fennáll.

b) Az érdemi vizsgálatról

49. Így a Charta 50. cikkében rögzített *ne bis in idem* elve értelmében vett jogerős határozatra vonatkozó második feltétel, nevezetesen az érdemi vizsgálat döntő jelentőséggel bír.

[16] 2014. június 5-i M ítélet (C-398/12, EU:C:2014:1057, 37. pont). Lásd továbbá: 2017. április 5-i Orsi és Baldetti ítélet (C-217/15 és C-350/15, EU:C:2017:264, 24. pont); 2018. március 20-i Menci ítélet (C-524/15, EU:C:2018:197, 60. pont).

[17] EJEB, 2004. július 20., Nikitin kontra Oroszország ítélet (50178/99. sz., CE:ECHR:2004:0720JUD005017899, 37. §); EJEB, 2009. február 10., Zolotukhin kontra Oroszország ítélet (14939/03. sz., CE:ECHR:2009:0210JUD001493903, 107. §); EJEB, 2019. július 8., Mihalache kontra Románia ítélet (54012/10. sz., CE:ECHR:2019:0708JUD005401210, 103. és 109–111. §).

[18] European Treaty Series 70. sz., lásd az indokolás (explanatory report) 13. oldalát.

[19] 2014. május 27-i Spasic ítélet (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 77. pont); 2016. június 29-i Kossowski ítélet (C-486/14, EU:C:2016:483, 44. pont); 2021. április 29-i X (Európai elfogatóparancs – *ne bis in idem*) ítélet (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, 99. pont).

[20] Lásd a fenti 15. pontot.

50. Ez a feltétel azon alapul, hogy ez az elv nemcsak a jogbiztonság biztosítására irányul, hanem e tekintetben a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli bűnmegelőzést és bűnüldözést is figyelembe kell venni. E térségben ugyanis az EUSZ 3. cikk (2) bekezdése alapján egyensúlyba kell hozni a személyes szabadságokat, valamint a bűnmegelőzésre és a bűnüldözésre vonatkozó intézkedéseket. [21]

51. A *ne bis in idem* elvének a Charta 50. cikkében található megfogalmazása megerősíti ezt a teleologikus értelmezést, mivel e rendelkezés szerint ezt az elvet csak azt követően lehet alkalmazni, hogy az érintett személyt jogerősen elítélték vagy felmentették. Az elítélés és a felmentés fogalma ugyanis magában foglalja, hogy a vádlott büntetőjogi felelősségét az ügy körülményeinek értékelését követően állapították meg, másként fogalmazva, érdemi határozatot hoztak. [22]

52. Márpedig a közkegyelem alapján hozott megszüntető határozat nem az érintett személyek büntetőjogi felelősségének vizsgálatán alapul, hanem csak a közkegyelmet hajtja végre.

53. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem e tekintetben ellentmondásos. Először kifejtik, hogy a megszüntetést a közkegyelem indokolta, [23] később azonban jelzik, hogy ez csak egy részét képezte az indokolásnak. [24] Ezenkívül a megszüntető határozat a nemzeti jogszabályok alapján érdemi határozatnak minősül. [25]

54. Mindazonáltal hiányzik az arra való utalás, hogy a terheltek büntetőjogi felelősségét megvizsgálták-e. Hasonlóképpen, a tárgyaláson feltett kérdésre válaszolva AB csak homályosan utalt egy másik ítéletre.

55. Ennélfogva a Bíróság csak abban a kérdésben foglalhat állást, hogy a közkegyelmen alapuló megszüntető határozat tartalmazza-e az érdemi vizsgálatot, amely a Charta 50. cikkében rögzített *ne bis in idem* elve értelmében vett jogerős határozatra vonatkozó második feltétel. Általában nem ez a helyzet.

c) Közbenső következtetés

56. Következésképpen az európai elfogatóparancsnak a 2002/584 kerethatározat alapján történő kibocsátása nem ellentétes a Charta 50. cikkében rögzített *ne bis in idem* elvével abban az esetben, ha először a büntetőeljárást az érintett személyek büntetőjogi felelősségének vizsgálata nélkül közkegyelem alapján jogerősen megszüntették, a megszüntető határozat azonban a közkegyelem visszavonásával hatályát vesztette.

[21] Lásd ebben az értelemben: 2005. március 10-i Miraglia ítélet (C-469/03, EU:C:2005:156, 34. pont); 2016. június 29-i Kossowski ítélet (C-486/14, EU:C:2016:483, 46., 47. és 49. pont). Lásd továbbá: EJEB, 2014. május 27., Marguš kontra Horvátország ítélet (4455/10. sz., CE:ECHR:2014:0527JUD000445510, 122–141. §).

[22] EJEB, 2019. július 8., Mihalache kontra Románia ítélet (54012/10. sz., CE:ECHR2019:0708JUD005401210, 97. §), az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének azonosan megfogalmazott 4. cikkéről.

[23] Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 3. pontja.

[24] Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 46. pontja.

[25] Szintén az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 46. pontja.

B. A második kérdésről – A közkegyelem visszavonása

57. A második kérdés a megfogalmazása alapján arra irányul, hogy a közkegyelem visszavonása, amely szükségszerűen a jogerősen megszüntetett büntetőeljárás újbóli megindítását eredményezte, összeegyeztethető-e a Charta 47. cikkében foglalt, hatékony jogvédelemhez való uniós alapjoggal és a Charta 50. cikkében rögzített *ne bis in idem* elvével, valamint az EUMSZ 82. cikkel.

1. A Bíróság hatásköréről

58. Első ránézésre a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az alapvető jogokra vonatkozó kérdés megválaszolása tekintetében, mivel az uniós jog nem szabályozza sem a közkegyelem gyakorlását, sem annak visszavonását, tehát nem az uniós jogot hajtották végre.[26] Következésképpen a terheltek által hivatkozott, az uniós alapjogokra vonatkozó megfontolások hatástalanok, és legfeljebb a nemzeti eljárásban vagy az EJEB előtt fogadhatók el.

59. Amennyiben a második kérdés az EUMSZ 82. cikk szerinti jogalapot említi, nem állapítható meg, hogy e rendelkezés önmagában mennyiben alkalmazható egyáltalán.

60. Mindazonáltal az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásából kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy az EUMSZ 82. cikk alapján elfogadott, a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló 2012/13 irányelv olyan különös eljárásban is alkalmazható-e, amelynek tárgyát közkegyelem visszavonása képezi. Ha az irányelv e tekintetben alkalmazandó lenne, akkor szükségszerűen az általa előírt eljárási jogok is érvényesülnének. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint ezeket a közkegyelem nemzeti tanács általi visszavonásával összefüggésben és az ezt követő alkotmánybírósági eljárásban nem biztosították.

61. A 2012/13 irányelv hatályára vonatkozó kérdés a Bíróság hatáskörébe tartozik.

2. A 2012/13 irányelv alkalmazhatóságáról

62. A kérdést előterjesztő bíróság a 2012/13 irányelv alkalmazhatóságát a hatálynak a 2. cikk (1) bekezdésében szereplő meghatározásából vezeti le. E rendelkezés szerint az irányelvet attól az időponttól kezdve kell alkalmazni, amikor valamely tagállam illetékes hatóságai az érintett személy tudomására hozzák azt, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják, az eljárás befejezéséig. Ez annak a kérdésnek a végleges eldöntését jelenti, hogy a gyanúsított vagy a vádlott elkövette-e a bűncselekményt, ideértve – adott esetben – a büntetés kiszabását és az esetleges jogorvoslatról való döntést is.

63. Mivel a terheltekkel szemben 2000-ben emeltek vádat, és e vádról csak a jövőben, az alapeljárásban fognak határozni, a kérdést előterjesztő bíróság esetlegesen arra hajlik, hogy az időközben elfogadott, az eljárás kimenetele szempontjából releváns valamennyi jogi aktusnak meg kell felelnie a 2012/13 irányelvben előírt követelményeknek. A közkegyelem visszavonása véleménye szerint ilyen jogi aktusnak minősül.

64. Ez a feltevés mindazonáltal téves.

[26] Lásd a fenti 22. pontot.

65. A 2012/13 irányelv hatályának meghatározása során ugyanis annak 1. cikkét is figyelembe kell venni.[27] E rendelkezés szerint az irányelv tárgyát a gyanúsítottaknak és a vádlottaknak a büntetőeljárás során az őket megillető jogokra és az ellenük szóló vádra vonatkozó tájékoztatáshoz való joga képezi. Emellett az irányelv az európai elfogatóparancs hatálya alá tartozó személyeknek a jogaikra vonatkozó tájékoztatáshoz való jogát is megállapítja. Az irányelvet tehát a büntetőeljárásokra és az európai elfogatóparanccsal kapcsolatos eljárásokra kell alkalmazni. Ezzel szemben a közkegyelem visszavonására irányuló peren kívüli eljárás vagy az e visszavonás felülvizsgálatára irányuló alkotmánybírósági eljárás nem tartozik az irányelv hatálya alá.

66. A 2012/13 irányelv 2. cikkének (2) bekezdése megerősíti a bírósági büntetőeljárásokra és az európai elfogatóparanccsal kapcsolatos bírósági eljárásokra való korlátozást. E rendelkezés szerint az irányelvet nem kell alkalmazni kisebb súlyú cselekményekre vonatkozó szankciók kiszabására, hanem az csak az ilyen szankció felülvizsgálatára irányuló esetleges bírósági eljárásban alkalmazandó. Mindazonáltal sem a közkegyelem visszavonására irányuló peren kívüli eljárás, sem az alkotmánybírósági eljárás nem minősül szankció kiszabására vagy felülvizsgálatára irányuló bírósági eljárásnak.

67. A 2012/13 irányelvnek a közkegyelem visszavonására irányuló peren kívüli eljárásra vagy az ennek felülvizsgálatára irányuló alkotmánybírósági eljárásra való alkalmazása annak jogalapja értelmében sem lehetséges. Az irányelv (9) preambulumbekezdése szerint az irányelv az EUMSZ 82. cikk (2) bekezdésének b) pontján alapul. E rendelkezés lehetővé teszi az Unió számára, hogy szabályozási minimumokat állapítson meg a személyek büntetőeljárásban fennálló jogaira vonatkozóan. E rendelkezés nem teszi lehetővé az Unió számára, hogy a közkegyelem visszavonására vagy e visszavonás alkotmánybírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat fogadjon el.

68. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből egyébként kitűnik, hogy a vádemeléssel 2000-ben indított büntetőeljárás először a 2001-ben történt megszüntetéssel lezárult,[28] és csak a közkegyelem visszavonását és az alkotmánybíróság 2017. évi ítéletét követően indult újra. Időközben nem volt olyan büntetőeljárás és az európai elfogatóparanccsal kapcsolatos olyan eljárás, amelyben a 2012/13 irányelv alkalmazható lett volna.

69. Következésképpen a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló 2012/13 irányelv nem alkalmazható a közkegyelem visszavonására irányuló eljárásra vagy az ezt követő, e visszavonás felülvizsgálatára irányuló tagállami alkotmánybírósági eljárásra. Ennélfogva ez az irányelv az Európai Unió Alapjogi Chartájának ezen eljárásokban való alkalmazását sem alapozhatja meg.

C. A harmadik kérdésről – Az alkotmánybíróság hatásköre

70. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy összeegyeztethetők-e az EJEE és a Charta által biztosított alapvető jogokkal és különösen az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében kimondott lojális együttműködés elvével a nemzeti törvény olyan rendelkezései, amelyek arra korlátozzák a Szlovák Köztársaság alkotmánybíróságát,

[27] 2019. június 13-i Moro ítélet (C-646/17, EU:C:2019:489, 33. pont).

[28] Másképpen a 2020. február 12-i Kolev és társai ítéletben (C-704/18, EU:C:2020:92, 54. pont).

hogy csupán a nemzeti alkotmányjoggal való összeegyeztethetőséget vizsgálja felül. E tekintetben a bíróság abból indul ki, hogy e rendelkezés értelmében e kötelezettség a tagállamok és az Unió közötti kölcsönös viszonyokra is alkalmazandó.

71. Hasonlóképpen, a kérdést előterjesztő bíróság azt az álláspontot képviseli, hogy a közkegyelem visszavonására vonatkozó rendelkezések esetleg ellentétesek lehetnek az arányosság elvével és különösen a tényleges érvényesülés elvével, amely korlátozza a tagállamok eljárási autonómiáját a belső jogi rendelkezések elfogadása során.

72. Mindazonáltal nem állapítható meg, hogy a közkegyelem szóban forgó visszavonása az uniós jog végrehajtásának tekinthető. Ennélfogva azt nem kell sem az Európai Unió Alapjogi Chartája, sem pedig az arányosság és a tényleges érvényesülés uniós jogi elve alapján vizsgálni. Ezenkívül nincsenek olyan uniós jogi rendelkezések, amelyek arra kötelezné a Szlovák Köztársaság alkotmánybíróságát, hogy megvizsgálja, hogy e közkegyelem visszavonása összeegyeztethető-e az EJEE és a Charta által biztosított alapvető jogokkal és különösen az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében kimondott lojális együttműködés elvével.

73. A Bíróság ennélfogva nem rendelkezik hatáskörrel e kérdés megválaszolása tekintetében.

V. Végkövetkeztetések

74. Azt javasolom tehát a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

1) Az európai elfogatóparancsnak a 2002/584/IB kerethatározat alapján történő kibocsátása nem ellentétes Charta 50. cikkében rögzített *ne bis in idem* elvével abban az esetben, ha először a büntetőeljárást az érintett személyek büntetőjogi felelősségének vizsgálata nélkül közkegyelem alapján jogerősen megszüntették, a megszüntető határozat azonban a közkegyelem visszavonásával hatályát vesztette.

2) A büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló 2012/13/EU irányelv nem alkalmazható a közkegyelem visszavonására irányuló eljárásra vagy az ezt követő, e visszavonás felülvizsgálatára irányuló tagállami alkotmánybírósági eljárásra. Ennélfogva ez az irányelv az Európai Unió Alapjogi Chartájának ezen eljárásokban való alkalmazását sem alapozhatja meg.